

Kuva: Seppo Tuominen

Luonnehdinta

Luonnonmetsiä ovat vanhat luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset kangasmetsät, kangaskorvet ja -rämeet sekä tuoreet metsäpaloalat ja luontaisesti metsäpalon tai myrskyn jälkeen syntyneet metsiköt, joista kuolleet puut on jätetty korjaamatta. Luonnonmetsät voivat olla kuusi-, mänty- tai lehtipuuvaltaisia tai sekametsiä. Lehtipuumetsät ovat koivikoita tai haavikoita, mutta tammimetsiä ei lueta tähän luontotyyppiin.

Luonnontilainen metsä voi syntyä ja kehittyä muun muassa metsäpalojen kautta. Palon jälkeisen metsikön kehitykseen vaikuttavat muun muassa kasvupaikka, paikalle jääneen elävän ja kuolleen puuston määrä sekä paloalueen koko. Kuollut, hiiltynyt tai palon vioittama puuaineksi on tärkeää monille uhanalaisille lajeille, etenkin hyönteisille.

Luontotyypin luonnontilan kannalta keskeisiä piirteitä ovat puuston satunnainen alueellinen jakautuminen, elävien puiden vaihteleva koko ja siitä aiheutuva puuston kerroksellisuus, vallitsevaa puusukupolvea vanhempien ylispuiden esiintyminen sekä kuolleen pysty- ja maapuuston suuri määrä. Luonnonmetsän kriteerit voivat täytyä, kun edes jokin näistä piirteistä on selvästi havaittavissa. Lahopuujatkumo, jolloin metsikössä on jatkuvasti eri-ikäistä ja -kokoista lahopuuta, on edellytys monen uhanalaisen, lahopusidonnaisen sieni-, hyönteis-, sammal- ja jäkälälajin esiintymiselle.

Levinneisyys

Luonnonmetsiä esiintyy koko Suomessa tunturialueita lukuun ottamatta. Edustavimpia ja laaja-alaisimpia luonnonmetsiä on nykyisin Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Nykyiset luonnonmetsät ovat vain rippeitä alkuperäisistä luonnonmetsistä. Voimaperäinen metsätalous on vähentänyt luonnonmetsien määrää sekä muuttanut niiden rakennetta ja toimintaa merkittävästi. Tehokkaan palontorjunnan vuoksi palon jälkeen luontaisesti kehittyneet metsät ovat harvinaisia. Nykyisin luontotyypin edustavimmat esiintymät sijaitsevat suojelualueilla.

Metsätaloustoimet ovat edelleen suojelualueiden ulkopuolella sijaitsevien luonnonmetsien uhkana. Avohakkuut ja muut hakkuut, kuolleiden puiden korjaaminen ja lehtipuiden raivaus, energiapuun korjuu ja metsäautoteiden rakentaminen aiheuttavat vanhojen metsien, lahoppuun ja lehtipuun vähäisyyttä, metsien pirstoutumista ja kytkeytyneisyyden vähenemistä luonnonmetsäaikkujen välillä. Luontotyypin tilaa voidaan parantaa muun muassa ennallistamispoltoilla, lahoppuun lisäämisellä sekä turvaamalla metsien nuorten kehitysvaiheiden luonnontilainen kehitys.